

10 măsuri de redresare a României propuse de un cunoscut economist. „Există riscul unei austerități...

Remus Florescu

În contextul actualelor măsuri fiscale, România se confruntă cu adâncirea dezechilibrelor sociale și degradarea capitalului uman, susține economistul Sebastian Buhai, cercetător în Stockholm. El propune 10 măsuri de redresare în contraponderea austerității din România.



Sebastian Buhai propune 10 măsuri contraponderea austerității din România. FOTO: Arhivă personală

„Pe fondul intensificării ajustărilor fiscale și al riscului unei austerități necontrolate, România se confruntă cu adâncirea dezechilibrelor sociale și degradarea capitalului uman”, scrie economistul [Sebastian Buhai](#), cercetător la instituții din Stockholm și Paris.

În acest context, specialistul a propus „10 Piloni pentru redresare inteligentă: contrapondere austerității în România”.

„Propunerile de mai jos sunt gândite nu doar ca un răspuns punctual, ci și ca o contrapondere strategică la [traectoria actuală de austeritate](#)”, a arătat economistul pe [blogul său](#).

Măsurile propuse sunt concepute să producă, în paralel, efecte macroeconomice — prin temperarea presiunilor ciclice asupra finanțelor publice și stimularea cererii agregate — și efecte redistributive, prin întărirea protecției sociale și creșterea participării pe piața muncii a grupurilor vulnerabile.

„Documentul valorifică, inclusiv pe baza unor idei explorate anterior de autor în spațiul public, e.g., prin analize tematice/ apariții media, o serie de soluții completate cu observații empirice extrase din practici internaționale relevante. Abordarea privilegiază măsuri aplicabile în contextul românesc actual, cu accent pe realismul implementării și adaptarea la constrângerile instituționale existente”, precizează Buhai.

Inițiativa se înscrie în agenda post-pandemie și răspunde atât cerințelor Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), cât și angajamentelor asumate de România în procesul de aderare la OCDE.

Indexare automată pentru pensii și alocații familiale

Prezentăm în continuare cele 10 măsuri propuse, cu scurte precizări la fiecare punct:

1. Indexare automată și protejarea veniturilor sociale

„Se propune instituirea unui mecanism legislativ unic de indexare automată pentru: pensii și alocații familiale; Venit Minim de Incluziune (VMI), cu pragurile majorate cu 20% față de nivelul curent. Indexarea se bazează pe un coeficient compozit, calculat anual ca media aritmetică între variația Indicelui Prețurilor de Consum (ΔCPI) și variația salariului mediu brut (ΔW). În plus, o corecție automată se aplică imediat ce diferența dintre coeficientul realizat și cel programat depășește ±0,5 puncte procentuale, prevenind astfel erodarea puterii de cumpărare în perioadele de inflație neașteptată sau stagnare salarială”, se arată în propunere.

Buhai arată că Olanda și Germania aplică deja scheme de indexare legate de dinamica salariului mediu, iar Belgia și Franța folosesc variante ajustate ale CPI.

Acum, în România, pensiile, alocațiile și VMI rămân înghețate, iar ajustările se fac discreționar, sub presiune electorală, accentuând volatilitatea ciclică și erodarea puterii de cumpărare, explică economistul.

2. Diferențiere strategică a remunerației în sectorul public

Buhai propune instituirea unei politici de remunerație stratificată, aplicabilă tuturor agențiilor și instituțiilor publice. Se va defini un catalog anual de profesii critice (medici, cadre didactice, personal administrativ local), aprobat de o Comisie națională de remunerație (constituită prin lege);

„Realocarea a până la 30 % din bugetul destinat sporurilor și bonusurilor către majorări salariale de bază pentru pozițiile din catalog, proporțional cu gradul de deficit de personal și cu impactul asupra serviciilor esențiale”, se arată în document.

Se vor stabili corecții salariale anuale, în funcție de evoluția deficitului de competențe (cu intervale de majorare superioare în sectoarele cu penurie gravă și efecte sociale critice);

Economiile rezultate din reducerea cuantumului sporurilor generalizate și din standardizarea criteriilor de bonusare vor alimenta fondul de diferențiere;

Un proces transparent de monitorizare trimestrială va verifica atingerea pragurilor de personal-cheie și aplicarea ajustărilor salariale conform catalogului.

În Danemarca, Estonia și Finlanda există scheme centralizate de salarizare diferențiată, bazate pe evaluări periodice ale deficitului de competențe și pe criterii de importanță strategică.

În România, plafonarea uniformă a salariilor bugetare împiedică diferențierea; sporurile și bonusurile rămân discreționare, fără criterii instituționale clare.

Impozitarea progresivă a activelor nete

3. Reformă fiscală progresivă: taxarea activelor, credite fiscale compensatorii

Expertul recomandă instituirea unui regim de impozitare progresivă a activelor nete la nivelul gospodăriilor, care să acopere:

Active financiare (depozite bancare, acțiuni, obligațiuni, alte instrumente financiare de piață): impozitate la momentul realizării câștigurilor, nu în avans;

• Active imobiliare (proprietăți suplimentare față de locuința de domiciliu).

Pragul de neimpozitare este stabilit la 100 000 EUR echivalent net per gospodărie, iar ratele de impozitare cresc progresiv, odată cu mărimea averii.

„Sistemul fiscal actual, bazat în principal pe cote unice și taxe indirecte, exercită o povară relativ disproporționată asupra gospodăriilor cu venituri mici și medii. Impunerea averii nete, combinată cu taxarea câștigurilor de capital exclusiv la realizare, aliniază principiul „capacității reale de plată” și încurajează investițiile pe termen lung”, explică economistul.

Creditele fiscale pentru bunuri și servicii de bază restabilesc echilibrul dintre eficiență și echitate, fără a descuraja activitatea economică productivă.

Spania și Norvegia impun progresiv averea netă și taxează câștigurile de capital la realizare, pentru a evita presiunea fiscală anticipată;

Franța și Luxemburg acordă scutiri de TVA pentru produsele de bază și serviciile sociale destinate celor vulnerabili.

4. Investiții Publice „Earmark”: capital uman și infrastructură socială

Specialistul sugerează introducerea unei reglementări legislative de earmarking bugetar automat, prin care cel puțin 1% din PIB este alocat anual, cu prioritate, către:

• Extinderea rețelei de creșe și servicii de educație timpurie, pentru facilitarea participării pe piața muncii și sprijinirea familiilor tinere;

• Modernizarea și extinderea învățământului profesional și tehnic (VET), aliniat cerințelor pieței și parteneriatelor cu mediul economic;

• Digitalizarea administrației publice, inclusiv infrastructura IT și procesele interne de gestiune a serviciilor, pentru creșterea eficienței și transparenței.

„Investițiile în capital uman și infrastructură socială generează multiplicatori economici superiori altor categorii de cheltuieli, cu efecte pozitive pe termen lung asupra productivității și echității intergeneraționale. Mecanismul de earmarking reduce volatilitatea finanțării, previne subfinanțarea cronică și asigură predictibilitate pentru beneficiari și furnizori de servicii”, explică specialistul.

În Finlanda și Estonia, investițiile în educație și digitalizare sunt consolidate prin bugete multi-anuale automate, obținând finanțări constante indiferent de ciclurile economice;

Germania a implementat, la nivel federal și regional, plafoane minime de cheltuieli pentru educația duală și formarea profesională, garantate prin acorduri interguvernamentale.

Vouchere de formare

5. Parteneriate Public-Privat și obligațiuni de impact social

Sebastian Buhai propune extinderea cadrului de parteneriate public-privat (PPP) în două direcții strategice:

• Transport regional și infrastructură educațională (campusuri VET, cămine studențești, centre de formare profesională), prin partajarea riscului cu sectorul privat și cu utilizarea de garanții bugetare plafonate, menite să limiteze expunerea fiscală a statului;

• Obligațiuni de Impact Social (Social Impact Bonds=SIBs), destinate finanțării programelor de incluziune a tinerilor NEET (vezi acronim la 9. mai jos) și a comunităților marginalizate (reintegrare educațională, formare profesională, locuire asistată), cu rambursare condiționată de atingerea indicatorilor de rezultat stabiliți în prealabil.

În Marea Britanie, Olanda și Suedia, SIB-urile au fost aplicate cu succes în reducerea recidivei, combaterea șomajului tinerilor și sprijinirea persoanelor fără adăpost, demonstrând rate de returnare a investiției sociale de peste 120%.

În România, PPP-urile sunt utilizate preponderent în domeniul infrastructurii mari (autostrăzi, drumuri expres), fără un cadru sistematic pentru proiecte educaționale sau sociale; Obligațiunile de Impact Social nu au fost încă experimentate, deși potențialul acestora în sectoare sociale rămâne neexploatat.

6. Consolidarea politicilor active de ocupare: buget și vouchere de formare

Economistul mai sugerează creșterea graduală a alocărilor pentru politici active de ocupare a forței de muncă (ALMP), cu obiectivul de a atinge minim 0,3% din PIB în termen de trei ani. Resursele suplimentare provin din realocări interne, în special prin reducerea cheltuielilor necorelate cu performanța (de exemplu, bonusuri generalizate în administrație).

În paralel, se propune introducerea unui sistem de vouchere de formare (training cheques), adaptat la nivelul educațional și profilul profesional al beneficiarilor. Aceste vouchere permit acces personalizat la programe de formare continuă în sectoare cu deficit de competențe, inclusiv tehnologii digitale, servicii de sănătate și economie verde.

România figurează printre statele membre UE cu cele mai reduse cheltuieli pentru ALMP, în special în domeniul reconversiei și upskilling-ului. Voucherele asigură flexibilitate — beneficiarii își aleg furnizorii cei mai potriviți — și alinierea formării la cerințele pieței locale.

Austria, Belgia și Franța folosesc cu succes scheme de ‘training vouchers; care permit beneficiarului să selecteze furnizorul și metoda de formare cea mai potrivită.

Bani pentru IMM-uri și inovare digitală

7. Mecanism „Back-to-Work” cu Flexibilitate Instituțională

De asemenea, lansează ideea introducerii unui mecanism flexibil „Back-to-Work”, ce permite contractarea directă, fără interferență în plafonul de personal, a experților în ocupare și incluziune profesională — consilieri vocaționali, brokeri de plasare, coordonatori de stagii. Aceștia ar fi mobilizați pe proiecte cu durată determinată, în funcție de nevoile locale și de evoluția șomajului, pentru a furniza:

• Evaluare individualizată a competențelor și potențialului de reintegrare;

• Consiliere profesională axată pe oportunități regionale de angajare;

• Plasament pe termen scurt și stagii subvenționate în colaborare cu angajatori locali;

• Monitorizare și mentorat pe durata stagiilor, pentru asigurarea succesului tranziției.

În România, legislația actuală nu prevede excepții de personal pentru experți contractuali în ocupare; agențiile teritoriale ANOFM funcționează cu organigrame rigide și resurse umane limitate, incapabile să ofere servicii adaptate în timp real.

8. Sprijin integrat pentru întreprinderile mici și mijlocii și inovare digitală

El mai propune crearea unui program național de voucherizare și granturi competitive pentru IMM:

• Vouchere digitale de până la 5 000 EUR/gospodărie pentru achiziția de soluții IT de bază (site web, e-commerce, CRM, securitate cibernetică);

• Granturi inovare pe proiecte de digitalizare avansată (automatizare procese, integrare AI, soluții Industry 4.0) în sectoare cu potențial de creștere (agroalimentar, sănătate, turism);

• Asistență tehnică și consiliere în transformare digitală, oferită prin centre regionale de suport, în parteneriat cu universități și incubatoare de afaceri.

Estonia și Coreea de Sud oferă vouchere digitale IMM-urilor care au crescut digitalizarea companiilor mici cu 40-60% într-un an. UE are mecanisme similare, e.g., Digital Innovation Hubs și SME Instrument în Horizon EU.

Task-Force permanent pentru fonduri europene

9. Vouchere sociale direcționate pentru incluziune activă

Sebastian Buhai recomandă și introducerea unei scheme de vouchere sociale dedicate, cu alocare directă către:

• Tinerii NEET (NEET=Not in Education, Employment or Training), pentru facilitarea tranziției către formare și muncă;

• Membrii comunităților rome expuse riscului sever de excluziune socială.

Beneficiarii pot utiliza voucherele pentru:

• Formare profesională și recalificare certificată în centre acreditate;

• Servicii suport conexe: transport la locul de formare, servicii de creșă sau after-school pentru părinți, consiliere psihosocială și mentorat, precum și echipamente digitale de bază (laptop, tabletă).

Italia și Spania oferă, prin programe specifice, vouchere și granturi direct către tinerii NEET, cu rezultate semnificative în creșterea ratei de ocupare.

10. Eficiențizarea absorbției fondurilor europene și îmbunătățirea guvernancei

Sau pe scurt: coordonare interinstituțională și digitalizare completă a ciclului de gestionare a fondurilor.

Economistul propune înființarea unui Task-Force permanent, cu reprezentanți desemnați din Ministerul Finanțelor, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), AIPPIMM și autoritățile de management ale fondurilor UE, având:

- Mandat legislativ: aprobarea accelerată a proiectelor și a procedurilor de licitație, cu responsabilități clar delimitate;
- Indicatori KPI: termene stricte de decizie, transparență publică a licitațiilor și rezoluție rapidă a blocajelor administrative, cu monitorizare lunară a progresului;
- Arhitectură de guvernance: act normativ care consolidează rolurile, fluxurile decizionale și mecanismele de escaladare în caz de întârzieri.

În paralel, se propune dezvoltarea unei platforme digitale end-to-end, care integrează:

- Aplicații & raportare: depunere online a cererilor, rapoarte de progres, cereri de decontare;
- API-uri deschise: interconectare securizată cu bazele de date ale agențiilor fiscale, registrului de stat al unităților administrativ-teritoriale și sistemelor de achiziții publice;
- Dashboard-uri BI: rapoarte în timp real pentru beneficiari, autorități locale și structuri de audit, cu alerte automate la orice abatere de la planul de implementare.

„Abordarea actuală suferă din cauza fragmentării instituționale, a birocratiei redundante și a lipsei unor instrumente digitale integrate”, arată economistul.

Un Task-Force cu mandat interinstituțional și o platformă modernă pot:

- Accelera absorbția: eliminarea blocajelor procedurale și reducerea timpilor de așteptare;
- Crește transparența: vizibilitate în timp real a fluxurilor financiare și a etapelor proiectelor;
- Întări capacitatea administrativă: consolidarea competențelor digitale și organizaționale necesare pentru gestionarea eficientă a fondurilor nerambursabile.

Polonia și Portugalia au înființat unități operaționale interministeriale cu putere reală de decizie, inducând creșteri ale ratei de absorbție și ameliorarea calității proiectelor;

Estonia și Lituania utilizează platforme digitale integrate pentru gestionarea fondurilor structurale, cu fluxuri automate/ dashboard-uri BI, obținând timpi de procesare mai scurți;

„Fundamentul unei redresări inteligente și durabile”

„Propunerea celor zece intervenții de mai sus conturează o arhitectură contraciclică integrată, menită să atenueze dezechilibrele structurale și să neutralizeze efectele regresive ale austerității neînsoțite de măsuri compensatorii. Acest cadru combină trei dimensiuni interdependente ale guvernancei economice moderne — stabilitatea macroeconomică, dinamismul pieței muncii și coeziunea socială — nu ca obiective în competiție, ci ca piloni complementari ai unei strategii robuste”, concluzionează economistul.

România dispune în prezent de resurse strategice — Planul Național de Redresare și Reziliență, fonduri UE multianuale, plus expertiza OCDE — care pot transforma aceste propuneri în politici vii, arată specialistul.

„Acest eseu nu propune o doctrină ideologică. Reprezintă o arhitectură de acțiune — rațională, testabilă, fezabilă. Este fundamentul unei redresări inteligente și durabile”, conchide Sebastian Buhai.

Citește [aici](#) documentul integral.